

מאי לאו להקפוט, לא להקפוט - שאינו מדליק את האגוז, אלא סומך עליו את הפתילה שלא תטבע בשמן [ולא מדליק באגוז עצמו] (רש"י). ויש מפרשים, ש'להדליק' הוא כשכורך האגוז על הפתילה לעבותה ולהוסיף אורה, ו'להקפוט' הוא שכורך האגוז על הפתילה להקשותה שתעמוד ולא תשתלשל למטה [ומדליק באגוז עצמו] (רמב"ם שבת ה, ו, רי"ף לגי' המגיד משנה שם), ולדעה זו, כשכוונתו להקפות מותר להדליק בה אפילו שהפתילה דולקת, הואיל ואין כוונתו לכך (רא"ש ב).

וכשכורך גמי או קש שאינם ראויים להדלקה בפני עצמם על פתילה כשרה, יש מתירים להדליק בהם הואיל ואינם ראויים להדלקה בפני עצמם אין לגזור שמה ידליקו בהם (רשב"א). ויש אומרים, שלא חילקו בזה וגזרו על כל הפתילות (נמוק"י ורבינו ירוחם תניב יב ב, בדעת רש"י).

■ להלכה, אין כורכין פתילה פסולה על גבי פתילה כשרה כשכוונתו לעבות את הפתילה להוסיף אורה, וכשמתכוון להעמידה שלא תשתלשל למטה מותר (ש"ע א"ח רסד, ב). וכשכורך קש או גמי שאינם ראויים לפתילה בפני עצמם, יש מתירים גם כשמתכוון להוסיף אורה, ויש אוסרים (ביאה"ל שם).

חלב מהותף - יש שפירש שהוא חלב מבושל (רש"י להלן כד, ב ד"ה נחום). ויש שפירש, שחלב שנתבשל וקרש אין מדליקים בו אפילו בתערובת, וחלב מהותף הוא חלב שנימוח כעין שמן (רמב"ן ורשב"א). ■ להלכה, אין מדליקים בחלב מהותף ובקריב דגים כשהם בפני עצמם (ש"ע א"ח רסד, ה), ואם הדליקו בהם אפשר שיותר להשתמש לאורם ואינם כשאר שמנים פסולים שאסור להשתמש לאורם, שהרי דולקים היטב ואין לחשוש בהם שמה יטה (ביאה"ל שם, א ד"ה אסור). וכשמעורבים בשמן כשר מדליקין בהם (ש"ע שם, ה), והוא שעדיין לא נקרשו, אבל כשנקרשו אין מדליקים בו אפילו בתערובת (משנ"ב שם).

פתילות ושמינים וכו', אין מדליקין בהן במקדש, ואף שבמקדש היו מדליקים רק בשמן זית זך, חידשה הברייתא שגם כשמעורבים אותו עם רוב שמן זית זך שנחשב כהדלקה בשמן זית זך, אין מדליקים בו (שפת אמת, ובכך יישב את קושיית רעק"א בגליון הש"ס).

מבלאי מנכסי כהנים ומהמניניהם היו מפקיעין ומקין מדליקין, ואף שבשמחת בית השואבה היו עושים מדורות גדולות כמבואר בסוכה (נא, ב), ופתילות אלו פסולות להדלקת נר ולא למדורה כמבואר לעיל בתחילת העמוד, מכל מקום ההיתר לעשות מדורה הוא רק משום שפתילה אחת מדליקה את השניה [כמבואר ברש"י לעיל], ובהדלקת המנורות של שמחת בית השואבה נאמר דין שתהא שלהבת עולה מאליה [להנחת הגמרא בהו"א], וכשמדליק בפילות אלו אין זה נחשב שהשלהבת עולה מאליה, שהרי לא הוא הדליק את המדורה, אלא הפתילה הדליקה את חברתה (מהרי"ט).

קסבר כבנתה זקוק לה לתקנה ולהדליקה, ומשום כך לכתחילה צריך להדליקה בשמן ופתילות שדולקות היטב שמה יכבו ויפגע ולא יתקן (רש"י). אך אם הוא אנוס וישכח לתקנה, גם לדעה זו אין זקוק לה [והטעם מבואר להלן בסמוך] (פני יהושע בדעת רש"י, וראה עוד בשפת אמת וברש"י).

כל אלו שאמרו אין מדליקין בהן בשבת משום פסול פתילות, שאין האש נתפסת בהם (ר"ח, רמב"ם שבת ה, ז), **אבל עושין מהן מדורה**, לפי שאחד מבעיר את חבירו והאש נתפסת בהם (רש"י), אך אין מדליקים מדורה בפסולי שמנים שפסולם הוא משום שהשמן אינו נמשך לפתילה, שגם במדורה השמן אינו נמשך (שפת אמת). ויש שפירש, שגם בפסולי שמנים מותר להדליק מדורה, כמבואר לעיל (כ, ב) שמותר להדליק מדורה משמנים פסולים, שבמדורה כל השמנים דולקים היטב והברייתא לא הוצרכה להשמיע דין זה שפשוט הוא (קונטרס חנוכה ומגילה ז, וראה בהגהות רא"מ הורו"י). ■ להלכה, מותר להדליק מדורה מפתילות שאין מדליקים בהם בשבת (ש"ע א"ח רנה, א, וראה בש"ע שם ג לענין שמנים שאין מדליקים בהם).

בין להתחמם כנגדה בין להשתמש לאורה, אך אינו יכול להדליק מדורה לנרות שבת, לפי שאין ניכר שמדליקה לכבוד שבת (שפת אמת, אבני נזר א"ח תקא, ו, וראה ברמ"א ובביאה"ל תרעא, ד ד"ה אפילו).

שהאור מסכסכת בהן וכו', שאין נמשכין אחר הפתילה, וחוששים שמה יבוא להטות את הנר בשבת (רש"י, ותוס' ד"ה ומותר). ויש מפרשים, שאין להדליק בהם שמה אור הנר יהיה קלוש, ויעדיף לשבת בחושך מאשר לשבת באור קלוש זה, ולא יקיים מצות הדלקת הנר בשבת (פיה"מ לרמב"ם, וכעין זה בתוס' ישיים), וראה לעיל במשנה (כ, ב) מה שכתבנו עוד בזה.

ואף כשהדליק בפתילות ושמנים שאין מדליקים בהם, אסור להשתמש לאורם שמה יטה את הנר (ש"ת הרשב"א א קעא). ויש מפרשים, שלכתחילה אסור להדליקם, אך אם הדליקם יכול להשתמש לאורם, שהרי לא אמרו בגמרא שאין משתמשים לאורן (רוקח מה, אליה רבה רסד, ג, ע"פ רב"ן שמב). ■ להלכה, אסור להשתמש לאור נר שפסול להדלקה (רמ"א רסד, א). יש אומרים שכל הנרות שדולקים בבית צריכים להיות מפתילות ושמנים הכשרים (ש"ע א"ח רסד, א). ויש אומרים, שבשעת הדחק לצורך שבת יש להקל להשתמש לאור נר פסול כשיש נר כשר בבית, שהנר הכשר יזכירהו שלא יטה (משנ"ב וביאה"ל שם, ע"פ מג"א בדעת הרמ"א).

אמר ליה אין מדליקין, וכשנתן רוב שמן כשר מדליקין (ריטב"א, ראבי"ה קצט). ויש שפירש, שגם כשנתן רוב שמן כשר אין מדליקין בו (פמ"ג רסד משב"ז ג, בדעת הרמב"ם שבת ה, ט, וראה בשעה"צ שם יג, שדבריו אינם מוכרחים). להלכה, אם עירב שמן כשר בשמן פסול אין מדליקין בו (ש"ע שם, ד), וכשנתן רוב שמן כשר מדליקין בו (משנ"ב שם).

מאי טעמא לפי שאין מדליקין כשהם בפני עצמם, וגזרו כשהם מעורבים שמה ידליק כשהם בפני עצמם (רש"י). ואין זו גזירה לגזירה לפי שבודאי יטה (תוס' רא"ש, תוס' להלן כג, ב ד"ה גזרה, וראה עוד בריטב"א). ויש גורסים 'לפי שאינם נדלקים', שגם כשמעורבים עם שמן אחר אינם נמשכים אחר הפתילה (מגיד משנה שבת ה, ט, ומאירי בדעת הרמב"ם שם).

מעשה רב, הואיל ומעיד שכך בית אביו היו עושים, הלכה היא (רש"י), ואף שהוא כנגד רבים (ריטב"א), שכשעושה מעשה כדעה מסוימת מדקדק היטב ומכריע כן, אבל כשאומר הלכה כדברי פלוני שמה דרך לימוד אמר כן (רשב"ם ב"ב קל, ב ד"ה ומר סבר מעשה רב).